

Smernice za varstvo osebnih podatkov v šolah

Priročnik, ki vam bo pojasnil, katere osebne podatke lahko obdelujejo šole in kako ravnati z osebnimi podatki učencev in dijakov.

INFORMACIJSKI
POOBlašČENEC

Namen dokumenta:	Smernice podajajo odgovor na najpogosteje zastavljena vprašanja z vidika zahtev Zakona o varstvu osebnih podatkov, s katerimi se srečujejo učenci, dijaki in njihovi zakoniti zastopniki, starši kot tudi zaposleni v šolah, obenem pa je njihov namen poenotiti zahteve in prakso v okviru inšpekcijskih nadzorov.
Ciljne javnosti:	otroci, njihovi starši, zaposleni v šolah
Status:	javno.
Verzija:	1.0
Datum verzije:	26. 1. 2009
Avtorji:	Informacijski pooblaščenec.
Ključne besede:	smernice, šole, varovanje osebnih podatkov

VSEBINA

- 4** O smernicah Informacijskega pooblaščenca
- 4** Uvod
- 5** Zakonska ureditev varstva OP v šolah
- 6** Zbirke OP, ki jih vodijo osnovne šole
- 7** Zbirke OP, ki jih vodijo strokovne in poklicne šole ter gimnazije
- 8** Vprašanja glede varstva OP po posameznih področjih
 - 8** *Katalogi zbirk OP*
 - 9** *Obdelava OP učencev / dijakov*
 - 15** *Obdelava občutljivih OP*
 - 16** *Obdelava OP članov organov šole*
 - 17** *Obdelava OP staršev*
 - 18** *Obdelava OP zaposlenih v šolah*
 - 19** *Elektronski mediji in varstvo OP v šolah*
 - 19** *Izvajanje videonadzora v šolah*
 - 19** *Uporaba biometrijskih ukrepov*
 - 19** Zaključek

O smernicah Informacijskega pooblaščenca

Namen smernic Informacijskega pooblaščenca (v nadaljevanju Pooblaščenec) je podati skupne praktične napotke za upravljavce zbirk osebnih podatkov (OP) na jasnem, razumljivem in uporaben način in s tem odgovoriti na najpogostejše zastavljena vprašanja s področja varstva osebnih podatkov, s katerimi se srečujejo posamezni upravljavci zbirk OP. S pomočjo smernic naj bi upravljavci dobili priporočila, kako naj v praksi zadostijo zahtevam Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljevanju ZVOP-I-UPBI).

Pravno podlago za izdajo smernic Pooblaščenca daje 49. člen ZVOP-I-UPBI, ki med drugim določa, da Pooblaščenec daje neobvezna mnenja, pojasnila in stališča o vprašanih s področja varstva osebnih podatkov in jih objavlja na spletni strani ali na drug primeren način ter pripravlja in daje neobvezna navodila in priporočila glede varstva osebnih podatkov na posameznem področju.

Oglejte si tudi:

- *Mnenja Pooblaščenca:*
<http://www.ip-rs.si/varstvo-osebni-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/>
- *Brošure Pooblaščenca:*
<http://www.ip-rs.si/publikacije/prirocniki/>

Smernice Pooblaščenca so objavljene na spletni strani:

<http://www.ip-rs.si/varstvo-osebni-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/smernice/>

Uvod

Zakonodajalec se pri pripravi zakonskih okvirov seveda ne more do podrobnosti opredeliti glede svojih zahtev, saj morajo biti zakonski okviri hkrati zelo konkretni in tudi dovolj široki, obenem pa tehnološko nevtralni, kar pa lahko v praksi pomeni različne interpretacije glede zahtev, ki jih posamezen zakonski akt postavlja. ZVOP-I daje splošen okvir in usmeritve, ki jih nato zapolnjujejo področne zakonodaje in praksa, ki mora biti tudi zaradi pravne varnosti čim bolj enotna in jasna.

V praksi se je tako pojavila potreba po pripravi smernic o varstvu OP v šolah. Zakonske določbe, ki se nanašajo na varstvo OP v šolah, so poleg običajnih zahtev za varstvo OP še toliko bolj pomembne, saj gre pri tem za pravice otrok in je zato to področje specialno urejeno tudi v drugih zakonih.

Cilj IP je, da Smernice za varstvo OP v šolah postanejo uporaben pripomoček tako za otroke in njihove starše, na katere se varovani OP nanašajo, kakor tudi na zaposlene v šolah, ki te OP obdelujejo. Enotna interpretacija zakonskih obveznosti je vsekakor v interesu upravljavcev zbirk OP in vseh, ki morajo v praksi postaviti in zagotavljati minimalne standarde za varstvo OP, katerih izvajanje bodo državni nadzorniki za varstvo osebnih podatkov preverjali v okviru inšpekcijskih postopkov.

Zbirke osebnih podatkov, ki jih vodijo osnovne šole

Splošna pravna podlaga za dopustno obdelavo OP je določena v prvem odstavku 8. člena ZVOP-I, na podlagi katere se lahko OP obdelujejo le, če obdelavo podatkov in OP, ki se obdelujejo, določa zakon, ali če je za obdelavo določenih OP podana osebna privolitev posameznika.

V 9. členu ZVOP-I pa je natančneje posebej urejena pravna podlaga za obdelavo OP v javnem sektorju, kamor sodijo tudi javne osnovne šole.

V javnem sektorju se lahko OP obdelujejo le, če tako določa zakon, ki lahko tudi določi, da se določeni OP obdelujejo le na podlagi osebne privolitve posameznika.

Področni zakon, ki ureja obravnavano področje, je ZOsn, ki v 94. členu določa, da osnovna šola zbira, obdeluje, shranjuje, posreduje in uporablja podatke, vsebovane v zbirkah podatkov, ki jih vodi v skladu s predpisi o varstvu OP, če s tem zakonom ni drugače določeno. Med različne vrste zbirk podatkov, ki jih vodi osnovna šola, sodi tudi zbirka podatkov o učencih, vpisanih v osnovno šolo, in njihovih starših (prva točka 1. odstavka 95. člena ZOsn). V skladu z 97. členom ZOsn pa se navedeni OP učencev iz zbirk podatkov iz 95. člena tega zakona lahko zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in uporabljajo za potrebe obveznega izobraževanja in posredujejo ministrstvu, pristojnemu za šolstvo, za izvajanje z zakonom določenih nalog ter Državnemu izpitnemu centru za izvajanje nacionalnega preverjanja znanja. Za potrebe znanstveno-raziskovalnega dela in pri izdelavi statističnih analiz se smejo OP uporabljati in objavljati tako, da identiteta učenca ni razvidna.

Navedeno pomeni, da ZOsn kot specialni, področni zakon natančno določa, za kakšen namen (za potrebe obveznega izobraževanja) in komu lahko osnovna šola posreduje OP učencev.

Zbirke, ki jih lahko šole vodijo o otrocih in njihovih starših so torej eksplicitno določene v 95. členu ZOsn.

Zakonodajalec je določil, da osnovna šola vodi naslednje zbirke podatkov:

- zbirko podatkov o učencih, vpisanih v osnovno šolo, in njihovih starših,
- zbirko podatkov o napredovanju učencev, izdanih spričevalih in drugih listinah,

Zbirke

- zbirko podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učencev,
- zbirko podatkov o učencih, ki potrebujejo pomoč oziroma svetovanje.

Zbirka podatkov iz 1. točke navedenega odstavka obsega:

- podatke o učencu: ime in priimek ter EMŠO, spol, datum, kraj in državo rojstva, prebivališče in državljanstvo, zdravstvene posebnosti, katerih poznavanje je nujno za učenčevo varnost in za delo z učencem in
- podatke o starših: ime in priimek, naslov prebivališča, telefonska številka, na katero je mogoče posredovati nujna sporočila v času, ko je učenec v šoli.

Zbirka podatkov iz 2. točke prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz prve alineje prejšnjega odstavka še podatke o napredovanju učenca, izdanih spričevalih in drugih listinah.

Zbirka podatkov iz 3. točke prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz prve alineje drugega odstavka tega člena še podatke o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učenca, ki se nanašajo na: telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju.

OP iz 3. točke prvega odstavka tega člena se zbirajo v soglasju s starši oziroma skrbniki učencev.

Zbirka podatkov iz 4. točke prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz 1. in 2. točke prvega odstavka tega člena še:

- družinsko in socialno anamnezo,
- razvojno anamnezo,
- diagnostične postopke,
- postopke strokovne pomoči in
- strokovna mnenja drugih institucij: centrov za socialno delo, zdravstvenih inštitucij domov, svetovalnih centrov oziroma vzgojnih posvetovalnic.

OP iz 4. točke se zbirajo v soglasju s starši učencev, razen v primeru, ko je učenec v družini ogrožen in ga je potrebno zavarovati.

Svetovalni delavci so podatke iz 4. točke dolžni varovati kot poklicno skrivnost. Te podatke so kot poklicno skrivnost dolžni varovati tudi drugi strokovni delavci, ki so jim podatki posredovani zaradi narave njihovega dela.

Evidenca šoloobveznih otrok, ki jo vodi šolska uprava v skladu z drugim odstavkom 48. člena tega zakona, obsega:

- podatke o otroku: ime in priimek ter EMŠO, datum rojstva, naslov prebivališča, ter
- podatke o starših: ime in priimek, naslov prebivališča.
- Evidenca učencev, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, vsebuje:
- ime in priimek učenca ter EMŠO, spol, datum, kraj in državo rojstva,
- osnovno šolo, na kateri učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja, ter razred in oddelek,
- šolsko leto, v katerem učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
- seznam predmetov, iz katerih učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
- dosežke učenca na nacionalnem preverjanju znanja.

Evidenco iz tega odstavka vodi Državni izpitni center.

Zbirke osebnih podatkov, ki jih vodijo strokovne in poklicne šole ter gimnazije

Že omenjena določba 8. člena ZVOP-I pogojuje obdelavo OP z obstojem posebnega (področnega) zakona, ki določa obdelavo OP in OP, ki se obdelujejo. V primeru gimnazij in drugih srednjih šol sta to kot že rečeno ZGim in ZPSI tista predpisa, na katera napotuje ZVOP-I. ZGim in ZPSI sta tako v odnosu do ZVOP-I specialna zakona, zato se po načelu *lex specialis derogat legi generali* za vprašanja upravičenosti določenih vidikov obdelave OP in vrste OP, ki se lahko obdelujejo v srednjih šolah, uporabljajo določbe navedenih zakonov.

V ZGim je zbiranje in varstvo dijakovih OP urejeno v IV. poglavju. ZGim v 1. odstavku 42. člena določa, katere evidence z OP dijakov vodijo gimnazije. Te so:

- *evidenca prijavljenih kandidatov za vpis,*
- *evidenca vpisanih ter evidenco vpisanih po letnikih, oddelkih in skupinah v redovalnicah,*
- *osebni list, ki se vodi za vsakega dijaka od vpisa do končanja izobraževanja oziroma do izpisa,*
- *matična knjiga, ki obsega splošne podatke o vpisanih, o poteku njihovega izobraževanja od vpisa do dokončanja izobraževanja oziroma do izpisa,*
- *evidenca podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih,*
- *zapisniki sej šolske maturitetne komisije,*
- *zapisniki o maturi,*
- *poročilo o maturi,*
- *zapisniki o izpitih, ki obsegajo prijavo k izpitu, potek izpita in doseženo oceno,*
- *evidenca o dijakih, ki jih obravnava svetovalna služba,*
- *evidenca odraslih, ki se izobražujejo, in evidenca odraslih, ki opravljajo izpite,*
- *evidenca o preverjanju in ocenjevanju znanja,*
- *evidenca izdanih dokumentov o končanem izobraževanju.*

3. odstavek 42. člena ZGim določa, da evidence iz 1. do 4., 6. do 9. ter 11. do 13. točke obsegajo ime in priimek dijaka, spol, datum, kraj, občino in državo rojstva, prebivališče in predhodno pridobljeno izobrazbo. Evidenca podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih v skladu s 5. odstavkom 42. člena ZGim poleg že naštetih podatkov obsega še podatke o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih dijaka, ki se nanašajo na telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju in se lahko zbirajo s soglasjem dijaka.

ZPSI ima zbiranje in varstvo OP določeno v XIII. poglavju. V 86. členu ZPSI je

določeno, da šole vodijo naslednje evidence z OP dijakov:

- *evidenco prijavljenih kandidatov za vpis,*
- *evidenco vpisanih ter evidenco vpisanih po letnikih, oddelkih in skupinah v redovalnicah,*
- *osebni list, ki se vodi za vsakega vpisanega od vključitve dokončanja izobraževanja oziroma do izpisa,*
- *matično knjigo, ki obsega splošne podatke o vpisanih, o poteku njihovega izobraževanja od vključitve do končanja izobraževanja oziroma do izpisa,*
- *evidenco podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih vpisanih,*
- *zapisnike sej izpitnega odbora za zaključni izpit,*
- *zapisnike zaključnih izpitov,*
- *poročilo o zaključnem izpitu,*
- *zapisnike o izpitih, ki obsegajo prijavo k izpitu, potek izpita in doseženo oceno,*
- *evidenco o dijakih, ki jih obravnava svetovalna služba,*
- *evidenco vpisanih, ki se izobražujejo izredno in evidenco kandidatov, ki opravljajo izpite,*
- *evidenco o preverjanju in ocenjevanju znanja,*
- *evidenco izdanih dokumentov o končanem izobraževanju.*

Evidence iz 1. do 4., 6. do 9. ter 11. do 13. točke obsegajo v skladu s 3. odstavkom 86. člena osebno ime dijaka, enotno matično številko občana, spol, datum, kraj, občino in državo rojstva, stalno in začasno bivališče, državljanstvo ter predhodno pridobljeno izobrazbo. Glede na določbo 4. odstavka 86. člena evidenca prijavljenih kandidatov za vpis poleg navedenih podatkov vsebuje še podatke o starših (osebno ime, prebivališče, telefonska številka), ime in sedež šole, kjer je prijavljeni končal zadnji razred oziroma letnik, ime izobraževalnega programa, zadnji uspešno končani razred oziroma letnik, o prvem tujem jeziku, o ocenah in drugih podatkih v skladu z merili za vpis v šole z omejitvijo vpisa in vpisnimi pogoji, o ponavljanju letnika, podatke o preusmeritvi v drug program, podatke o usmerjanju mladostnikov s posebnimi potrebami, o prenosu prijave, o programu, na katerega se prijavlja. Evidenca podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih vpisanih poleg že naštetih podatkov (osebno ime dijaka, enotna matična številka občana, spol, datum, kraj, občina in država rojstva, stalno in začasno bivališče, državljanstvo ter predhodno pridobljena izobrazba) v skladu s 6. odstavkom 86. člena obsega še podatke o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih dijaka, ki se nanašajo na telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju in se zbirajo s soglasjem dijaka.

Tu je torej zakon sam dal pravico do odločitve dijaku in ne staršem kot v primeru učencev v osnovnih šolah.

V tem poglavju najdete odgovor na najpogosteje zastavljena vprašanja, s katerimi se srečujejo zaposleni na šolah kot tudi otroci in njihovi starši, katerih OP obdelujejo v šolah.

I. Katalogi zbirk OP

Vprašanje: Kdaj morajo šole evidence OP prijaviti v register zbirk OP, ki ga kot nadzorni organ za varstvo OP vodi Pooblaščenec?

Odgovor: Po določbah 26. člena ZVOP-I mora vsak upravljavec OP za vsako zbirko OP vzpostaviti katalog zbirke OP, ki vsebuje:

1. naziv zbirke OP;
2. podatke o upravljavcu OP (za fizično osebo: osebno ime, naslov opravljanja dejavnosti ali naslov stalnega ali začasnega prebivališča, za samostojnega podjetnika posameznika pa še firmo, sedež in matično številko; za pravno osebo: naziv oziroma firmo in naslov oziroma sedež upravljavca OP in matično številko);
3. pravno podlago za obdelavo OP;
4. kategorije posameznikov, na katere se nanašajo OP;
5. vrste osebnih podatkov v zbirki OP;
6. namen obdelave;
7. rok hrambe OP;
8. omejitve pravic posameznikov glede OP v zbirki OP in pravno podlago omejitev;
9. uporabnike ali kategorije uporabnikov OP, vsebovanih v zbirki OP;
10. dejstvo, ali se OP iznašajo v tretjo državo, kam, komu in pravno podlago iznosa;
11. splošen opis zavarovanja OP;
12. podatke o povezanih zbirkah OP iz uradnih evidenc ter javnih knjig;
13. podatke o zastopniku iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona (za fizično osebo: osebno ime, naslov opravljanja dejavnosti ali naslov stalnega ali začasnega prebivališča, za samostojnega podjetnika posameznika pa še firmo, sedež in matično številko; za pravno osebo: naziv oziroma firmo in naslov oziroma sedež upravljavca osebnih podatkov in matično številko).

Upravljavec OP mora skrbeti za točnost in ažurnost vsebine kataloga.

Glede na določbe 27. člena ZVOP-I pa mora upravljavec OP tudi posredovati podatke iz 1., 2., 4., 5., 6., 9., 10., 11., 12. in 13. točke prvega odstavka 26. člena ZVOP-I državnemu nadzornemu organu za varstvo OP najmanj 15 dni pred

POGOSTA
VPRAŠANJA

vzpostavitev zbirke OP ali pred vnosom nove vrste OP.

Upravljalavec OP mora posredovati državnemu nadzornemu organu za varstvo OP tudi spremembe podatkov iz prejšnjega odstavka najkasneje v osmih dneh od dneva spremembe.

Ob tem Pooblaščenec opozarja na izjeme pri uporabi ZVOP-I, ki izhajajo iz 7. člena ZVOP-I in določajo, da se ta zakon ne uporablja za obdelavo OP, ki jo izvajajo posamezniki izključno za osebno uporabo, družinsko življenje ali za druge domače potrebe.

Za OP, ki jih o svojih članih obdelujejo politične stranke, sindikati, društva ali verske skupnosti, se ne uporabljajo 26., 27. in 28. člen ZVOP-I.

Za OP, ki jih za namene obveščanja javnosti obdelujejo mediji, se ne uporabljajo drugi odstavki 25. člena, 26., 27. in 28. člen ter V. del ZVOP-I.

Upravljalcem OP z manj kot 50 zaposlenimi ni treba izpolniti obveznosti iz drugega odstavka 25. člena in obveznosti iz 26. ter 27. člena ZVOP-I.

Izjeme iz prejšnjega odstavka se ne uporabljajo za zbirke OP, ki jih vodijo upravljalci OP iz javnega sektorja, notarji, odvetniki, detektivi, izvršitelji, izvajalci zasebnega varovanja, zasebni zdravstveni delavci, izvajalci zdravstvenih storitev ter za upravljalce OP, ki vodijo zbirke, ki vsebujejo občutljive OP in je obdelava občutljivih OP del njihove registrirane dejavnosti.

2. Obdelava OP učencev/dijakov

ZVOP-I v 3. točki 1. odstavka 6. člena določa, da je obdelava OP kakršnokoli delovanje ali niz delovanj, ki se izvaja v zvezi z OP, ki so avtomatizirano obdelani ali ki so pri ročni obdelavi del zbirke OP ali so namenjeni vključitvi v zbirko OP, zlasti zbiranje, pridobivanje, vpis, urejanje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklicanje, vpogled, uporaba, razkritje s prenosom, sporočanje, širjenje ali drugo dajanje na razpolago, razvrstitev ali povezovanje, blokiranje, anonimiziranje, izbris ali uničenje; obdelava je lahko ročna ali avtomatizirana (sredstva obdelave).

Vprašanje: Ali lahko učitelj da spričevalo drugemu učencu, da ga dostavi sošolcu, prijatelju?

Odgovor: ZOsn v 97. členu določa za kakšen namen in komu lahko osnovna

šola posreduje OP učencev. OP učencev iz zbirk podatkov iz 95. člena tega zakona (zbirka podatkov o učencih, vpisanih v osnovno šolo, in njihovih starših; zbirka podatkov o napredovanju učencev, izdanih spričevalih in drugih listinah; zbirka podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učencev; zbirka podatkov o učencih, ki potrebujejo pomoč oziroma svetovanje) se lahko zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in uporabljajo za potrebe obveznega izobraževanja in posredujejo ministrstvu, pristojnemu za šolstvo, za izvajanje z zakonom določenih nalog ter Državnemu izpitnemu centru za izvajanje nacionalnega preverjanja znanja. Za potrebe znanstveno-raziskovalnega dela in pri izdelavi statističnih analiz se smejo OP uporabljati in objavljati tako, da identiteta učenca ni razvidna.

Pooblaščenec meni, da učitelj ne sme posredovati drugemu učencu spričevala, ki ni njegov. Z OP učenca učitelj ne sme seznaniti nepooblaščenih oseb, kar sošolka, drugi sošolci in morebiti celo njihovi starši nedvomno so.

Vprašanje: Ali lahko starš na govornih urah vidi tudi ocene drugih otrok in ali razrednik lahko posreduje podatke o vzgojnem ukrepu otroka vsem staršem na roditeljskem sestanku?

Odgovor: OP v javnem sektorju, kamor sodijo tudi šole (za javni sektor se namreč po 10. točki 6. člena ZVOP-I štejejo državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti, nosilci javnih pooblastil, javne agencije, javni skladi, javni zavodi, univerze, samostojni visokošolski zavodi in samoupravne narodne skupnosti), se po 9. členu ZVOP-I lahko obdelujejo, če obdelavo OP in OP, ki se obdelujejo, določa zakon. Z zakonom se lahko določi, da se določeni OP obdelujejo le na podlagi osebne privolitve posameznika. Nosilci javnih pooblastil lahko obdelujejo OP tudi na podlagi osebne privolitve posameznika brez podlage v zakonu, kadar ne gre za izvrševanje njihovih nalog kot nosilcev javnih pooblastil. Zbirke OP, ki nastanejo na tej podlagi, morajo biti ločene od zbirk OP, ki nastanejo na podlagi izvrševanja nalog nosilca javnih pooblastil. Ne glede na navedeno pa se lahko v javnem sektorju obdelujejo tudi OP posameznikov, ki so z javnim sektorjem sklenili pogodbo ali pa so na podlagi pobude posameznika z njim v fazi pogajanj za sklenitev pogodbe, če je obdelava OP potrebna in primerna za izvedbo pogajanj za sklenitev pogodbe ali za izpolnjevanje pogodbe ali se izjemoma obdelujejo tisti OP, ki so nujni za izvrševanje zakonitih pristojnosti, nalog ali obveznosti javnega sektorja, če se s to obdelavo ne poseže v upravičen interes posameznika, na katerega se OP nanašajo.

Starši se zato na govornih urah lahko seznanijo z ocenami in vzgojnimi ukrepi

svojega otroka. Pooblaščenec opozarja, da mora učitelj pri vpogledu starša v redovalnico prekriti ocene drugih učencev.

Vprašanje: Ali lahko starš otroka, ki je imel popravni izpit, pridobi kopije testov, ocene ustnega izpita ter končne ocene popravnega izpita vseh otrok, ki so opravljali popravni izpit na istem roku kot njegov otrok?

Odgovor: Pooblaščenec pri tem opozarja na določbe ZDIJZ, ki urejajo postopek, ki vsakomur omogoča prost dostop in ponovno uporabo informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb. Informacijo javnega značaja 1. odstavek 4. člena ZDIJZ opredeljuje kot informacijo, ki izvira iz delovnega področja organa, nahaja pa se v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentarnega gradiva, ki ga je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom, ali pridobil od drugih oseb. Ponovna uporaba informacij javnega značaja pomeni uporabo s strani fizičnih oseb ali pravnih oseb za pridobitne ali nepridobitne namene, razen za prvotni namen v okviru javne naloge, zaradi katere so bili dokumenti izdelani.

Informacije javnega značaja so, v skladu s 5. členom ZDIJZ, prosto dostopne pravnim ali fizičnim osebam, vsak prosilec pa ima na svojo zahtevo pravico pridobiti od organa informacijo javnega značaja tako, da jo pridobi na vpogled ali da pridobi njen prepis, fotokopijo ali njen elektronski zapis. Vsak prosilec ima tudi pravico, da pod enakimi pogoji kot druge osebe pridobi pravico do ponovne uporabe informacij v pridobitne ali nepridobitne namene. Organ pa v skladu s 3. točko 1. odstavka 6. člena ZDIJZ prosilcu zavrne dostop do zahtevane informacije, če se zahteva nanaša na OP, katerega razkritje bi pomenilo kršitev varstva OP v skladu z ZVOP-I. Po določbi 7. člena ZDIJZ pa pooblaščenec oseba organa v primeru, da dokument ali njegov del le delno vsebuje OP in je te mogoče izločiti iz dokumenta, ne da bi to ogrozilo varstvo teh podatkov, izloči OP iz dokumenta ter seznanji prosilca z vsebino oziroma mu omogoči ponovno uporabo preostalega dela dokumenta (tako imenovani delni dostop).

Pooblaščenec opozarja, da bi pri vpogledu starša v izpitno dokumentacijo šola morala prekriti OP otroka in bi bila staršu lahko dostopna le vsebina testov oz. ustnih vprašanj z odgovori. S tem bi šola teste in ocene, ki jih želi pridobiti starš od šole, ustrezno anonimizirala, torej v tolikšni meri spremenila obliko OP, da jih ne bi bilo več mogoče povezati s posameznikom.

Vprašanje: Ali šola pri anketiranju mladoletnih otrok potrebuje dovoljenje staršev?

Odgovor: Ključna okoliščina, ki izhaja iz anketiranja je, ali so vprašanja na anketnem vprašalniku oblikovana tako, da se da posameznega otroka kljub dejstvu, da na anketnem listu ne bi bilo navedeno njegovo ime in priimek, identificirati. Posameznik je skladno z 2. točko 1. odstavka 6. člena ZVOP-I »določena ali določljiva fizična oseba, na katero se nanaša OP; fizična oseba je določljiva, če se jo lahko neposredno ali posredno identificira, predvsem s sklicevanjem na identifikacijsko številko ali na enega ali več dejavnikov, ki so značilni za njeno fizično, fiziološko, duševno, ekonomsko, kulturno ali družbeno identiteto, pri čemer način identifikacije ne povzroča velikih stroškov, nesorazmerno velikega napora ali ne zahteva veliko časa«. Že sam podatek o spolu, starosti, šoli, ki jo dijak obiskuje, morebiti o fizičnih značilnostih, o tem ali živi na primer v enostarševski družini, koliko bratov in sester ima, koliko so stari in podobno ...lahko precej skrči krog oseb in pripelje do identifikacije posameznika, zato je potrebno biti pri sestavi anketnih vprašalnikov izredno previden, da se z njimi ne posega v osebne pravice posameznika. Seveda pa Pooblaščenec dopušča možnost, da anketni vprašalniki ne vsebujejo vprašanj, ki se nanašajo na OP.

Pojasniti je potrebno tudi, da ZVOP-I nudi pravno varstvo v primeru posegov v zasebnost in dostojanstvo posameznikov pri obdelavi OP. Obdelava OP pa je skladno s 3. točko 6. čl. ZVOP-I »kakršnokoli delovanje ali niz delovanj, ki se izvaja v zvezi z OP, ki so avtomatizirano obdelani ali ki so pri ročni obdelavi del zbirke OP ali so namenjeni vključitvi v zbirko OP, zlasti zbiranje, pridobivanje, vpis, urejanje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklicanje, vpogled, uporaba, razkritje s prenosom, sporočanje, širjenje ali drugo dajanje na razpolago, razvrstitev ali povezovanje, blokiranje, anonimiziranje, izbris ali uničenje; obdelava je lahko ročna ali avtomatizirana (sredstva obdelave)«.

V primeru, da so vprašanja v anketi zasnovana tako, da se med drugim zbirajo tudi OP (tako da bi šlo za zbirko OP), oziroma da se da iz pridobljenih podatkov identificirati posameznika, potem anketiranci uživajo pravno varstvo po določbah ZVOP-I.

Vprašanje: Ali šola pri pripravi publikacije o zgodovini šolstva v svojem rodnem kraju in objavi fotografij učencev iz šolskih dogodkov, potrebuje osebno privolitev posameznih učencev?

Odgovor: Kot že navedeno v zapisani vsebini je po določili 1. točke 6. člena OP katerikoli podatek, ki se nanaša na posameznika, ne glede na obliko, v kateri je

izražen. Obdelava OP, pa v skladu s 3. točko 6. čl. ZVOP-I pomeni kakršnokoli delovanje ali niz delovanj, ki se izvaja v zvezi z OP, ki so avtomatizirano obdelani ali, ki so pri ročni obdelavi zbirke OP namenjeni vključitvi v zbirko OP, zlasti zbiranje, pridobivanje, vpis, urejanje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklicanje, vpogled, uporaba, razkritje s prenosom, sporočanje, širjenje ali drugo dajanje na razpolago, razvrstitev ali povezovanje, blokiranje, anonimiziranje, izbris ali uničenje. Kot sredstva obdelave pa ista določba navaja, da je obdelava lahko ročna ali avtomatizirana. Navedeno pomeni, da praktično kakršnokoli "rokovanje" z OP (torej tudi pridobivanje ali dajanje na razpolago samo seznam učencev po razredih šole) pomeni njihovo obdelavo.

Navedeno pomeni, da bi objava fotografij učencev v publikaciji o zgodovini šolstva določenega kraja predstavljala obdelavo OP v smislu 3. točke 6. člena ZVOP-I, če bi se skupaj s fotografijami učencev obdelovali tudi drugi OP o posameznikih, ki se nahajajo na fotografijah (denimo njihovo ime in priimek, letnico rojstva ipd.), saj bi to predstavljalo zbirko OP. V tem primeru bi obstajala pravna podlaga za dopustno obdelavo OP le, če bi v skladu s 1. odstavkom 9. člena ZVOP-I šola pridobila osebno privolitev posameznikov, katerih fotografije želi objaviti v publikaciji o zgodovini šolstva.

V kolikor šola fotografije objavi brez drugih OP, takšna osebna privolitev posameznikov, v smislu določb ZVOP-I, ne bi bila potrebna, saj načeloma ne bi šlo za zbirko OP, saj osebe na fotografiji, brez dodatnih drugih OP (zlasti imena in priimka, pa tudi letnice rojstva) niso določene ali določljive.

Pooblaščenec opozarja tudi na dejstvo, da varstvo zasebnosti s smrtjo ne preneha, zato je v primeru, da je pokojna oseba na fotografiji določena ali določljiva (npr. z navedbo letnice oz. drugega osebnega podatka ali zaradi same prepoznavnosti znane osebnosti) potrebno spoštovati tudi določbo 23. člena ZVOP-I. OP umrlega posameznika se po določbah 23. člena ZVOP-I lahko posreduje samo tistim, ki jih za to pooblašča zakon, pa tudi katerikoli drugi osebi, ki namerava te podatke uporabljati za zgodovinsko, statistično ali znanstveno-raziskovalne namene, vendar le, če umrli posameznik ali kasneje njegovi dediči prvega ali drugega dednega reda, posredovanja teh OP niso pisno prepovedali.

Vprašanje: Ali šola staršem lahko dopusti vpogled v osebno mapo njihovega otroka?

Odgovor: ZOsn v 99. členu določa, da podrobnejša navodila o načinu zbiranja podatkov, o delavcih šole, ki so pooblaščeni za uporabo podatkov, vsebovanih

v posameznih zbirkah, o načinu evidentiranja uporabe in posredovanja OP, o načinu njihovega uničenja po poteku roka uporabe in druge postopke in ukrepe zavarovanja podatkov predpiše minister. Navedeni predpis predstavlja Pravilnik o zbiranju in varstvu OP na področju osnovnošolskega izobraževanja (Uradni list RS 80/04, 76/2008, Pravilnik), ki v 1. odstavku 15. člena določa, da svetovalna služba vodi v zbirki OP učencev, ki potrebujejo pomoč oziroma svetovanje, tudi podatke in dokumentacijo učencev s posebnimi potrebami, ki so vključeni v šolo na podlagi odločbe o usmeritvi. Evidenca se vodi kot osebna mapa učenca, ki potrebuje pomoč oziroma svetovanje, ki jo kot vrsto dokumentacije, katere vsebino in obliko predpiše minister, določa pravilnik o dokumentaciji v osnovni šoli (za osemletno in devetletno osnovno šolo). Pravice staršev v zvezi z zbirkami OP izrecno ureja 36. člen Pravilnika, ki določa, da mora šola staršem v skladu z zakonom:

- zagotoviti vpogled v OP o njihovem otroku, vsebovane v šolski dokumentaciji,
- zagotoviti vpogled v strokovno interpretirane OP, kadar gre za podatke iz 4. točke prvega odstavka 95. člena ZOsn,
- omogočiti prepis ali izpis OP o njihovem otroku v šolski dokumentaciji,
- omogočiti prepis ali izpis strokovno interpretiranih OP, kadar gre za podatke 4. točke prvega odstavka 95. člena ZOsn,
- nuditi informacijo, komu so bili podatki posredovani,
- omogočiti dopolnitev, popravo in izbris OP, če so bili zbrani v nasprotju z določbami zakona,
- omogočiti pravico do kopije OP, ki se nanašajo nanje ali njihove otroke,
- omogočiti pravico do kopije strokovno interpretiranih OP iz 4. točke prvega odstavka 95. člena ZOsn,
- omogočiti pravico do preklica pisnega soglasja za zbiranje OP o učencih, ki potrebujejo pomoč oziroma svetovanje, in OP o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učencev.

Šola mora staršem omogočiti vpogled in prepis OP najkasneje v 15 dneh od dneva, ko je prejela zahtevo ali pa jih v istem roku pisno obvestiti o razlogih, zaradi katerih vpogleda in prepisa ne bo omogočila. Izpis oziroma kopijo OP iz zbirk OP oziroma iz dokumentacije mora šola staršem posredovati v 30 dneh od dneva, ko je prejela zahtevo, ali pa jih v istem roku pisno obvestiti o razlogih, zaradi katerih mu izpisa ne bo posredovala.

1. alineja 1. odstavka 36. člena Pravilnika šolam izrecno nalaga dolžnost, da staršem omogočijo vpogled v OP o njihovem otroku, vsebovane v šolski dokumentaciji. V šolsko dokumentacijo pa nedvomno spadajo tudi osebne mape

učenca iz 1. odstavka 15. člena Pravilnika. To, da 2. alineja 1. odstavka 36. člena Pravilnika šolam nalaga, da zagotovijo vpogled v strokovno interpretirane OP, kadar gre za podatke iz 4. točke prvega odstavka 95. člena ZOsn (kamor spadajo tudi podatki iz osebne mape učenca) ne pomeni, da staršem v te podatke ni dovoljeno vpogledati, pač pa nasprotno, da morajo šole staršem zagotoviti ne le vpogled, pač pa tudi strokovno interpretacijo teh podatkov. Drugačna razlaga omenjene določbe bi bila tudi v nasprotju z ZVOP-I, ki v 30. členu izrecno določa, da ima posameznik pravico do seznanitve z lastnimi OP. 30. člen ZVOP-I tako določa, da upravljavec OP mora posamezniku na njegovo zahtevo:

1. omogočiti vpogled v katalog zbirke OP;
2. potrditi, ali se podatki v zvezi z njim obdelujejo ali ne, in mu omogočiti vpogled v OP, ki so vsebovani v zbirki OP in se nanašajo nanj, ter njihovo prepisovanje ali kopiranje;
3. posredovati izpis OP, ki so vsebovani v zbirki OP in se nanašajo nanj;
4. posredovati seznam uporabnikov, katerim so bili posredovani OP, kdaj, na kakšni podlagi in za kakšen namen;
5. dati informacijo o virih, na katerih temeljijo zapisi, ki jih o posamezniku vsebuje zbirka OP, in o metodi obdelave;
6. dati informacije o namenu obdelave in vrsti OP, ki se obdelujejo, ter vsa potrebna pojasnila v zvezi s tem;
7. pojasniti tehnične oziroma logično-tehnične postopke odločanja, če izvaja avtomatizirano odločanje z obdelavo OP posameznika.

Izpis iz 3. točke prejšnjega odstavka ne more nadomestiti listine ali potrdila po predpisih o upravnem ali drugem postopku, kar se označi na izpisu.

Ker so v osnovnih šolah otroci mladoletni, pravico otrok do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki iz 30. člena ZVOP-I lahko uveljavljajo njihovi starši. Ta pravica kot že omenjeno, izhaja iz določbe 4. člena ZZZDR, ki določa, da imajo starši pravico in dolžnost, da z neposredno skrbjo, s svojim delom in dejavnostjo zagotavljajo uspešen telesni in duševni razvoj svojih otrok. Zaradi zdrave rasti, skladnega osebnostnega razvoja in usposobitve za samostojno življenje in delo imajo starši pravice in dolžnosti, da skrbijo za življenje, osebnostni razvoj, pravice in koristi svojih mladoletnih otrok. Te pravice in dolžnosti sestavljajo roditeljsko pravico. Roditeljska pravica pa pripada skupaj očetu in materi.

Vprašanje: Ali so starši upravičeni pridobiti: fotokopije dokumentacije, ki jo je o otroku predložila šola pri vlogi za pridobitev štipendije; rezultate IQ testov; informacije o tem, kdo so Zoisovi štipendisti?

Odgovor: V skladu s 1. odstavkom 30. člena ZVOP-I mora upravljavec OP posamezniku na njegovo zahtevo med drugim tudi omogočiti vpogled v OP, ki so vsebovani v zbirki OP in se nanašajo nanj, ter mu omogočiti njihovo prepisovanje in kopiranje ter posredovati izpis OP, ki so vsebovani v zbirki OP in se nanašajo nanj (2. in 3. točka 1. odstavka 30. člena ZVOP-I).

V skladu s 1. odstavkom 31. člena se zahteva iz 30. člena tega zakona vložiti pisno ali ustno na zapisnik pri upravljavcu OP. V skladu z 2. odstavkom 31. člena pa mora upravljavec OP posamezniku omogočiti vpogled, prepis, kopiranje in potrdilo po 1. in 2. točki prvega odstavka 30. člena tega zakona najkasneje v 15 dneh od dneva, ko je prejel zahtevo, ali ga v istem roku pisno obvestiti o razlogih, zaradi katerih mu vpogleda, prepisa, kopiranja ali izdaje potrdila ne bo omogočil. Izpis iz 3. točke prvega odstavka 30. člena tega zakona pa mora upravljavec OP posredovati posamezniku v 30 dneh od dneva, ko je prejel zahtevo, ali ga v istem roku pisno obvestiti o razlogih, zaradi katerih mu izpisa, seznama, informacij ali pojasnila ne bo posredoval. Če upravljavec ne ravna v skladu z drugim in tretjim odstavkom tega člena, se šteje, da je zahteva zavržena. Stroške v zvezi z zahtevo in vpogledom iz tega člena krije upravljavec zbirke OP.

Pooblaščenec zato meni, da ima starš oz. otrok pravico pridobiti tako fotokopije zelene dokumentacije, ki jo vsebuje zbirka OP o njem in jo vodi upravljavec oz. organ, ki odloča o pridobitvi štipendije, kot tudi rezultate njegovih IQ testov.

Pravica do informacije o Zoisovih štipendistih pa izhaja iz določb ZDIJZ. Na tem mestu Pooblaščenec pojasnjuje, da ima svetovalno vlogo v zvezi z dostopom do informacij javnega značaja po določbi 32. člena ZDIJZ, Ministrstvo za javno upravo. Pooblaščenec pa ima v teh postopkih položaj pritožbenega organa.

Vprašanje: Ali sme šola posredovati domače naslove najboljših maturantov občini, in sicer za namen obveščanja o prireditvi ob podelitvi spričeval s pohvalo, ki jo za njih pripravlja občina?

Odgovor: Z vidika določb 8. in 9. člena ZVOP-I bi lahko domače naslove najboljših maturantov šola posredovala občini le, če bi za takšno posredovanje imela podlago v zakonu ali v primeru, če bi za posredovanje takšnih podatkov vnaprej pridobila osebno privolitvev posameznika.

V primeru, da se OP obdelujejo (obdelava pomeni tudi sporočanje, širjenje ali drugo dajanje osebnih podatkov na razpolago) na podlagi osebne privolitve posameznika, mora biti posameznik skladno z določbami drugega odstavka 8. člena

ZVOP-I predhodno pisno ali na drug ustrezen način seznanjen z namenom obdelave OP. Poleg tega je potrebno posameznika ob zbiranju OP skladno z določbami 19. člena ZVOP-I posredovati tudi informacijo o tem, kdo bo uporabljal njegove OP (navedba uporabnikov ali vrst uporabnikov njegovih OP).

Iz navedenega izhaja, da lahko šola občini posreduje osebna imena in naslove najboljših maturantov le, če ima za takšno posredovanje oziroma za takšen način uporabe OP osebno privolitve posameznika. Lahko pa šola vabila, ki jih šoli dostavi občina, sama razdeli učencem in tako zadosti namenu, ki ga občina ima. Zbirke osebnih podatkov občini tako ne posreduje, temveč osebne podatke maturantov šola sama uporabi zakonito - s posredovanjem vabila naslovnikom.

Vprašanje: Ali je dopustna objava seznamov učencev na npr. vratih učilnic, oglasni deski v šoli, na spletni strani šole ipd.?

Odgovor: V uvodu navedene določbe področne zakonodaje, ki jih morajo šole pri tem spoštovati, natančno določajo, za kakšen namen in komu lahko šola posreduje OP otrok. Zaradi tega tudi osebna privolitve staršev glede na določbo 1. odstavka 9. člena ZVOP-I, ne bi predstavljala zadostne pravne podlage za dopustno obdelavo oz. objavo OP otrok.

Pooblaščenec meni, da šole nimajo pravne podlage, da bi na vratih ali na oglasnih deskah objavljale sezname otrok po posameznih razredih. Pooblaščenec pri tem poudarja, da lahko šola doseže enak namen, kot bi ga želela z objavo seznamov, tudi na drug način (npr. staršem na domači naslov po pošti pošlje obvestilo s potrebnimi informacijami. V kolikor objavo imen in priimkov otrok npr. na spletni strani šole želijo starši, lahko to šola izvrši le na način, da predhodno pridobi soglasje vseh staršev (v kolikor gre za mladoletne osebe), da lahko otrokove podatke obdeluje v ta namen. Ob tem Pooblaščenec opozarja na vrsto OP, ki se objavijo in morajo biti v skladu z načelom sorazmernosti (3. člen ZVOP-I) ustrejni in po obsegu primerni glede na namene, za katere se zbirajo in nadalje obdelujejo.

Vprašanje: Ali šola lahko posreduje OP o zlorabah otrok Centru za socialno delo (CSD) brez vednosti staršev?

Odgovor: Krovni mednarodni pravni akt s področja otrokovih pravic je Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah, v kateri je nedvoumno izražena obveza države, da mora zaščititi otroke pred vsemi oblikami fizičnega ali psihičnega nasilja, zlasti da zagotovi zakonski okvir, ter izobraževalne in druge

ukrepe za zaščito otrok in preprečevanje nasilja.

Zakonski okvir za zaščito otrok v Republiki Sloveniji tako med drugim predstavljata Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07, ZSV) in Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04, ZZZDR). Drugi odstavek 91. člena ZSV namreč izrecno določa, da so organi ter zavodi (med katere sodijo tudi šole) in druge organizacije, ki pri svojem delu ugotovijo ogroženost otroka, mladoletnika ali osebe, ki ji je vzeta poslovna sposobnost, o tem dolžni obvestiti CSD na svojem območju. S tem obstaja zakonska podlaga, na podlagi katere mora šola sporočiti CSD tiste OP, ki so potrebni, da se doseže zaščita otrok, za katere obstaja sum, da so podvrženi zanemarjanju, grdemu ravnanju ali zlorabljanju. Pri tem glede na določbe ZSV ne potrebuje pridobiti privolitve staršev.

Vprašanje: Ali ima eden od ločenih staršev, pri katerem otrok ne živi, pravico vpogledati v ocene otroka?

Odgovor: Roditeljska pravica je pravica, ki staršem omogoča seznanitev z OP otroka.

ZZZDR v 4. členu določa, da imajo starši pravico in dolžnost, da z neposredno skrbjo, s svojim delom in dejavnostjo zagotavljajo uspešen telesni in duševni razvoj svojih otrok. Zaradi zdrave rasti, skladnega osebnostnega razvoja in usposobitve za samostojno življenje in delo imajo starši pravice in dolžnosti, da skrbijo za življenje, osebnostni razvoj, pravice in koristi svojih mladoletnih otrok. Te pravice in dolžnosti sestavljajo roditeljsko pravico, kot t.i. dolžnostno upravičenje. Roditeljska pravica preneha s polnoletnostjo otroka, to je, ko dopolni osemnajst let, ali če mladoletnik pred polnoletnostjo sklene zakonsko zvezo. Poleg tega lahko roditeljsko pravico v posebnih primerih sodišče v nepravdnem postopku tudi odvzame.

Roditeljska pravica je večplastna, ker vsebuje različne pravice in dolžnosti. Ena od pomembnejših (prav in hkrati dolžnosti) je torej tudi zakonito zastopanje, ki je kot element roditeljske pravice nujen za njeno izvrševanje.

Po mnenju Pooblaščenca je pravica do seznanitve z OP otroka tudi pravica staršev, katerim roditeljska pravica ni bila odvzeta. Za učinkovito uresničevanje roditeljske pravice je ključnega pomena, da imajo starši možnost seznaniti se s potrebnimi informacijami, na podlagi katerih se lahko odločajo o tistih vprašanjih, ki so bistvenega pomena za otroka, saj lahko le na ta način skrbijo za največje

koristi otroka.

Takšno stališče Pooblaščenec nadalje utemeljuje tudi z določbo 103. člena ZZZDR, ki določa, da so starši dolžni svoje otroke preživljati, skrbeti za njihovo življenje in zdravje ter jih vzgajati. V 2. odst. istega člena pa ZZZDR navaja še, da so starši dolžni po svojih močeh skrbeti za šolanje in strokovno izobrazbo svojih otrok glede na njihove sposobnosti, nagnjenja in želje. Zakon torej staršem nalaga dolžnost, da se aktivno prizadevajo za doseganje največjih koristi za svojega otroka.

Glede na zgornje stališče je potrebno dodati, da lahko starši pravico do seznanitve z OP otroka uresničujejo tudi po polnoletnosti otroka v primeru, da jim je bila roditeljska pravica skladno z določbami ZZZDR, podaljšana.

Pooblaščenec pa ob tem poudarja, da se starši lahko seznanijo z OP svojih otrok samo, v kolikor in dokler so nosilci roditeljske pravice. To pomeni, da v primeru, da je bila enemu od staršev odvzeta roditeljska pravica, ta ne more zahtevati seznanitve z OP otroka. Samo dejstvo, da je bil otrok zaupan v varstvo in vzgojo enemu od staršev, pa še ne pomeni, da drug starš ni nosilec roditeljske pravice.

Vprašanje: Koliko časa lahko šola hrani podatke o učencih/dijakih?

Odgovor: ZVOP-I na splošno ureja rok hrambe OP enotno za vse vrste OP. 21. člen ZVOP-I tako določa, da se OP lahko shranjujejo le toliko časa, dokler je to potrebno za doseg namena, zaradi katerega so se zbirali ali nadalje obdelovali. Po izpolnitvi namena obdelave se osebni podatki zbršejo, uničijo, blokirajo ali anonimizirajo, če niso na podlagi zakona, ki ureja arhivsko gradivo in arhive, opredeljeni kot arhivsko gradivo, oziroma, če zakon za posamezne vrste OP ne določa drugače.

Pooblaščenec ob tem opozarja, da je pred splošnimi določili ZVOP-I, potrebno upoštevati določbe področne zakonodaje za šolstvo, ki urejajo hrambo OP zbirk, ki jih vodijo šole.

ZOsn v 98. členu določa, da se zbirke OP o učencu, napredovanju, izdanih spričevalih in drugih listinah hranijo trajno, ostali podatki iz zbirk OP, ki jih vodi osnovna šola, pa se hranijo eno leto po zaključku šolanja učenca.

ZGim v 44. členu določa, da se zbirke OP hranijo trajno v skladu s posebnimi predpisi, če ni s tem zakonom drugače določeno. 45. člen ZGim pa določa, da se določila v zvezi z vodenjem, uporabo in shranjevanjem osebnih podatkov iz

evidenc po tem zakonu uporabljajo tudi za dokumentacijo, na podlagi katere so bili zbrani osebni podatki. Dokumenti o predhodni izobrazbi se po končanem vpisnem postopku vrnejo dijaku.

ZPSI pa v 88. členu določa, da se zbirke OP hranijo trajno v skladu s posebnimi predpisi, če ni v tem zakonu določeno drugače. 89. člen ZPSI pa določa, da se določila v zvezi z vodenjem, uporabo in shranjevanjem OP iz evidenc po tem zakonu uporabljajo tudi za dokumentacijo, na podlagi katere so bili zbrani OP. Dokumenti o predhodni izobrazbi se po končanem vpisnem postopku vrnejo vpisanemu.

3. Obdelava občutljivih OP

Vprašanje: Ali šola lahko zbira podatke o zdravstvenem stanju otrok, ki se poškodujejo pri šolskih dejavnostih (telovadbi, naravoslovnem dnevu, ipd.)?

Odgovor: Pri odgovoru na to vprašanje je potrebno najprej opozoriti na to, da gre pri obdelavi podatkov o zdravstvenem stanju posameznika, po 19. točki 1. odstavka 6. člena ZVOP-I za obdelavo občutljivih OP in da se za presojo dopustnosti obdelave teh podatkov uporablja določba 13. člena ZVOP-I. Ta podobno kot 9. člen ZVOP-I dopušča obdelavo občutljivih OP v primeru, da je posameznik za to podal izrecno osebno privolitev, ki je praviloma pisna, v javnem sektorju pa tudi določena z zakonom (1. točka), nadalje, če tako določa drug zakon zaradi izvrševanja javnega interesa (8. točka) ali če jih za namene zdravstvenega varstva prebivalstva in posameznikov ter vodenja ali opravljanja zdravstvenih služb obdelujejo zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci v skladu z zakonom (6. točka). Iz navedenega izhaja, da ZVOP-I ureja varstvo OP kot splošen predpis, pri čemer dopušča, da se varstvo OP ureja za posamezna pravna področja tudi s področnimi zakoni.

Ob navedenem je treba upoštevati tudi določbe Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 36/2004), ki v 51. členu zavezujejo zdravstvene delavce in zdravstvene sodelavce ter druge osebe, ki so jim podatki o zdravstvenem stanju posameznika in o vzrokih, okoliščinah in posledicah tega stanja dosegljivi zaradi narave njihovega dela, varovati te podatke kot poklicno skrivnost. Isti člen tudi določa, da se ti podatki ne smejo dajati drugim ljudem oziroma javnosti in tudi ne objavljati na način, ki bi omogočal razkritje posameznika, na katerega se nanašajo.

Na podlagi navedenega Pooblaščenec meni, da je posredovanje občutljivih OP o zdravstvenem stanju otroka s strani zdravnika z vidika ZVOP-I nedopustno, saj zdravnik za to nima dopustne pravne podlage in da šola ni upravičena obdelovati podatkov o zdravstvenem stanju otrok. Šola torej nima pravice pridobivati OP o zdravstvenem stanju otroka od zdravnika ali staršev, lahko pa te podatke, če tako želijo, dajo šoli starši sami.

Vprašanje: Ali lahko profesor športne vzgoje v srednji šoli brez privolitve vpisuje podatke v športno vzgojni karton?

Odgovor: Podatke o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih dijaka v poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju, ki se nanašajo na telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koor-

dinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju, lahko šole zbirajo le s soglasjem dijakov. V primeru, ko dijak ne poda soglasja za zbiranje prej navedenih OP, šole njegovih navedenih podatkov ne smejo zbirati ter vpisovati v športnovzgojni karton ali kakšno drugo zbirko OP. To pomeni tudi, da šola dijake sicer lahko testira, v kolikor se dijak s tem strinja, vendar pa izmerjenih podatkov ne sme beležiti oziroma vpisovati v športnovzgojni karton ali katerokoli drugo zbirko.

ZPSI-I v 86. členu določa zbirke OP, ki se vodijo v poklicnem in strokovnem izobraževanju ter njihovo vsebino. V šestem odstavku navedenega člena je določeno, da evidenca iz 5. točke prvega odstavka tega člena (evidenca podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih vpisanih), poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena, obsega še podatke: o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih dijaka, ki se nanašajo na telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju. Sedmi odstavek nadalje določa, da se podatki iz prejšnjega odstavka zbirajo s soglasjem dijaka. V zadnjem - enajstem odstavku 86. člena ZPSI-I je določeno še, da podrobnejše določbe o vsebini evidenc in dokumentacije iz tega člena določi minister.

Podobne določbe v zvezi z zbiranjem podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnosti vsebuje tudi 42. člen ZGim.

Pooblaščenec ob tem pripominja še spoštovanje določb Pravilnika o šolski dokumentaciji v srednješolskem izobraževanju (Uradni list RS, št. 96/99, 108/99 ter 97/06), v katerem je minister za šolstvo in šport podrobneje določil vrsto šolske dokumentacije, namen in način zbiranja podatkov ter vodenje in shranjevanje šolske dokumentacije, postopke ravnanja s podatki iz te dokumentacije in postopke izdajanja javnih listin o izobraževanju v srednješolskem izobraževanju, v 14. členu pa Pravilnik določa tudi postopek pridobivanja podatkov s soglasjem. Pravilnik določa tudi, da se evidence, ki jih šola lahko vodi le s soglasjem in med katere sodi tudi evidenca podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnosti (športnovzgojni karton), lahko začnejo voditi, ko šola pridobi pisno soglasje staršev ali polnoletnega dijaka.

Vprašanje: Ali lahko šola zbira podatke o bolezni (vzrok bolezni) učencev, da bi lahko preverila upravičeno odsotnost?

Odgovor: Pravna podlaga, ki bi dopuščala obdelavo OP o zdravstvenem stanju otrok, kot že rečeno, ne obstaja. Zato Pooblaščenec meni, da je zbiranje podatkov o zdravstvenem stanju otrok nedopustno. Podatki o zdravstvenem stanju so namreč občutljivi osebni podatki in jih šola nima pravice zbirati in obdelovati. To pomeni, da šola pri starših otrok (niti pri otrocih samih) ne sme poizvedovati po diagnozi, pač pa lahko pridobi samo obvestilo zdravnika oz. starša, da je otrok odsoten zaradi bolezni. Prav tako šola nima pravice pridobivati podatkov o zdravstvenem stanju pri drugih institucijah ali posameznikih.

Starši pa se seveda lahko sami odločijo, kdaj bodo učitelju povedali kaj več.

4. Obdelava OP članov organov šol

Vprašanje: Ali šola lahko posreduje podatek o prisotnosti posameznega člana Sveta šole na seji – novinarju?

Odgovor: Volitve članov sveta šole določa 47. člen Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07, ZOFVI). Prvi odstavek 47. člena ZOFVI določa, da delavci javnega vrtca oziroma šole, vajenci, dijaki, študenti višje šole in odrasli volijo svoje predstavnike neposredno in tajno, starši pa na svetu staršev. Postopek izvolitve predstavnikov delavcev, staršev, vajencev, dijakov in študentov višjih šol oziroma odraslih v svet javnega vrtca oziroma šole določa akt o ustanovitvi (drugi odstavek 47. člena ZOFVI). Za predsednika sveta člani sveta izvolijo enega izmed članov (tretji odstavek 47. člena ZOFVI).

Pristojnosti sveta so določene v 48. členu ZOFVI. Svet javnega vrtca oziroma šole imenuje in razrešuje ravnatelja vrtca oziroma šole, sprejema program razvoja vrtca oziroma šole, letni delovni načrt in poročilo o njegovi uresničitvi, odloča o uvedbi nadstandardnih in drugih programov, obravnava poročila o vzgojni oziroma izobraževalni problematiki, odloča o pritožbah v zvezi s statusom učenca, vajenca, dijaka, študenta višje šole in odraslega kot drugostopenjski organ, o pritožbah v zvezi s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi delavcev iz delovnega razmerja, obravnava zadeve, ki mu jih predloži vzgojiteljski, učiteljski, andragoški oziroma predavateljski zbor, šolska inšpekcija, reprezentativni sindikat zaposlenih, svet staršev, skupnost učencev, vajencev, dijakov ali študentov in opravlja druge naloge, določene z zakonom in aktom o ustanovitvi (prvi odstavek 48. člena ZOFVI). Delavec ima pravico vložiti pritožbo na svet javnega vrtca oziroma šole v primerih, ko lahko v skladu z zakonom, ki

ureja delovna razmerja, zahteva sodno varstvo pred pristojnim sodiščem (drugi odstavek 48. člena ZOFVI). Rok za vložitev pritožbe je osem dni od dneva, ko v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, teče rok za vložitev zahteve za sodno varstvo. Svet javnega vrtca oziroma šole mora o pritožbi delavca odločiti v 30 dneh od vložitve pritožbe (tretji odstavek 48. člena ZOFVI). Če delavec ni zadovoljen z dokončno odločitvijo sveta javnega zavoda oziroma šole oziroma le-ta ne odloči v roku iz tretjega odstavka 48. člena ZOFVI-UPB5, lahko delavec v roku 30 dni zahteva sodno varstvo pred pristojnim delovnim sodiščem (četrti odstavek 48. člena ZOFVI). Ne glede na določbe drugega, tretjega in četrtega odstavka 48. člena ZOFVI lahko delavec uveljavlja pravice neposredno pred pristojnim sodiščem v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja (peti odstavek 48. člena ZOFVI).

Pooblaščenec meni, da gre v navedenem primeru za podatek, ki je predmet presoje po Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 in 117/06 – ZDavP2, ZDIJZ). Ker ima javna gimnazija oz. srednja šola status javnega zavoda, tudi zanjo veljajo določbe ZDIJZ. Zaradi navedenega podatki, kot so ime člana sveta staršev, število sej, na katerih je bil prisoten eden izmed članov sveta šole, koliko sej je svet šole imel in koliko časa je točno določena oseba članica sveta šole, ne predstavljajo varovanega OP, kar izhaja iz 3. točke prvega odstavka 6. člena ZDIJZ - nima vsak OP hkrati statusa t.i. varovanega OP oziroma razkritje OP je v določenih primerih lahko dopustno. Po mnenju Pooblaščenca se v konkretnem primeru novinarju lahko razkrijejo podatki (osebno ime člana sveta staršev), število sej na katerih je bil prisoten eden izmed članov sveta šole, koliko sej je svet šole imel in koliko časa je točno določena oseba članica sveta šole, in sicer iz razloga, ker so člani sveta šole izvoljeni neposredno v organ gimnazije; srednje šole (javnega zavoda) z namenom izvrševanja pristojnosti, ki jih ima svet šole po 48. členu ZOFVI. Oseba, izvoljena neposredno v organ gimnazije; srednje šole (javnega zavoda), ima bistveno zmanjšano pričakovanje zasebnosti ravno zaradi načela odprtosti, ki izhaja iz transparentnega delovanja organa s ciljem čim večje udeležbe državljanov (delavci šole, starši) pri izvajanju pristojnosti sveta šole.

Vprašanje: Ali šola lahko posreduje podatek o prisotnosti posameznega člana Sveta staršev na seji – novinarju?

Odgovor: Volitve članov sveta staršev in njihove pristojnosti ureja 66. člen ZOFVI, ki določa, da se za organizirano uresničevanje interesa staršev v javnem vrtcu oziroma šoli oblikuje svet staršev.

Svet staršev je sestavljen tako, da ima v njem vsak oddelek po enega predstavnika, ki ga starši izvolijo na roditeljskem sestanku oddelka.

Prvi sklic sveta staršev opravi ravnatelj. Svet staršev:

- predlaga nadstandardne programe,
- daje soglasje k predlogu ravnatelja o nadstandardnih storitvah,
- daje mnenje o predlogu programa razvoja vrtca oziroma šole in o letnem delovnem načrtu,
- daje mnenje o kandidatih, ki izpolnjujejo pogoje za ravnatelja,
- razpravlja o poročilih ravnatelja o vzgojno-izobraževalni problematiki,
- obravnava pritožbe staršev v zvezi z vzgojno-izobraževalnim delom,
- voli predstavnike v svet vrtca oziroma šole,
- opravlja druge naloge v skladu z zakonom in drugimi predpisi.

Po mnenju Pooblaščenca so tako kot v predhodnem odgovoru o javnosti navedenih podatkov o članih Sveta šole, tudi podatki o imenih članov Sveta staršev, lahko posredovani tretji osebi oz. novinarju, saj njihova vloga sodi v okvir oblastnega delovanja šole in jo določa zakon (način izvolitve v Svet staršev izhaja iz navedene določbe ZOFVI). Kot izhaja iz 3. točke prvega odstavka 6. člena ZDIJZ zato navedeni OP niso varovani OP.

Vprašanje: Ali lahko osnovna šola posreduje predsedniku sveta staršev seznam izvoljenih predstavnikov staršev v svetu staršev, ter njihove kontaktne podatke (telefon, e-pošta)?

Odgovor: Evidenca o članih sveta staršev, ki jo vodi šola, predstavlja zbirko OP, ki se nanaša na posameznika, člana sveta staršev. Šola, ki to zbirko vodi, predstavlja upravljavca OP v smislu 6. točke prvega odstavka 6. člena ZVOP-I. Upravljavec OP je v skladu z ZVOP-I odgovoren za zbirko podatkov o članih sveta staršev, in sicer za točnost in ažurnost vodenih OP ter tudi za njeno ustrezno zavarovanje ter izbris, uničenje, blokiranje ali anonimiziranje OP po izpolnitvi namena obdelave.

ZOFVI v 66. členu določa, da se v javni šoli za organizirano uresničevanje interesa staršev oblikuje svet staršev. Svet staršev je sestavljen tako, da ima v njem vsak oddelek po enega predstavnika, ki ga starši izvolijo na roditeljskem sestanku oddelka. V tem členu so določene tudi pristojnosti sveta staršev (predlaga nadstandardne programe; daje soglasje k predlogu ravnatelja o nadstandardnih storitvah; daje mnenje o predlogu programa razvoja šole in o letnem delovnem načrtu; razpravlja o poročilih ravnatelja o vzgojno-izobraževalni problema-

tiki; obravnava pritožbe staršev v zvezi z vzgojno-izobraževalnim delom; voli predstavnike v svet šole; opravlja druge naloge v skladu z zakonom in drugimi predpisi). Glede na to, da gre za predstavnika sveta staršev, izvoljenega s strani staršev na roditeljskem sestanku oddelka, po mnenju Pooblaščenca, šola ne sme posredovati predsedniku sveta staršev seznama izvoljenih predstavnikov staršev v svetu staršev. V skladu z določbo 2. odstavka 66. člena ZOFVI mora prvi sklic sveta staršev opraviti ravnatelj. Zato Pooblaščenec meni, da lahko predsednik sveta staršev pridobi OP članov sveta staršev, ki jih bo potreboval pri nadaljnjem delu, na prvi seji. Na ta način staršem omogoči, da se sami odločijo, katere kontaktne podatke mu bodo posredovali. Ob tem Pooblaščenec opozarja, da teh podatkov predsednik sveta staršev tudi nadalje ne sme obdelovati tako, da bi bila njihova obdelava v neskladju z nameni, navedenimi v 66. členu ZOFVI, saj bi s tako obdelavo lahko posegel v polje zasebnosti posameznika.

5. Obdelava OP staršev

Vprašanje: Ali šola lahko zbira podatke o starših: o izobrazbi, rasi, veroizpovedi, zdravstvenem stanju ipd.?

Odgovor: Obdelava OP je definirana kot kakršnokoli delovanje ali niz delovanj, ki se izvaja v zvezi z OP, ki so avtomatizirano obdelani ali ki so pri ročni obdelavi del zbirke OP ali so namenjeni vključitvi v zbirko OP, zlasti zbiranje, pridobivanje, vpis, urejanje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklicanje, vpogled, uporaba, sporočanje in podobno.

Zbirka OP je vsak strukturiran niz podatkov, ki vsebuje vsaj en OP, ki je dostopen na podlagi meril, ki omogočajo uporabo ali združevanje podatkov, ne glede na to, ali je niz centraliziran, decentraliziran ali razpršen na funkcionalni ali geografski podlagi; strukturiran niz podatkov je niz podatkov, ki je organiziran na takšen način, da določi ali omogoči določljivost posameznika.

ZVOP-I v prvem odstavku 9. člena določa, da se OP v javnem sektorju, kamor kot javni zavod spada tudi osnovna šola, lahko obdelujejo, če obdelavo OP in OP, ki se obdelujejo, določa zakon. ZOsn v 94. členu določa, da osnovna šola zbira, obdeluje, shranjuje, posreduje in uporablja podatke, vsebovane v zbirkah podatkov, ki jih vodi v skladu s predpisi o varstvu OP, če s tem zakonom ni drugače določeno.

V 95. člen ZOsn določa, da osnovne šole vodijo naslednje zbirke podatkov:

1. zbirko podatkov o učencih, vpisanih v osnovno šolo, in njihovih starših,
2. zbirko podatkov o napredovanju učencev, izdanih spričevalih in drugih listinah,
3. zbirko podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učencev,
4. zbirko podatkov o učencih, ki potrebujejo pomoč oziroma svetovanje.

Edina evidenca, ki se nanaša tudi na starše učencev, je v skladu z navedeno 1. točko prvega odstavka 95. člena ZOsn zbirka podatkov o učencih, vpisanih v osnovno šolo, in njihovih starših.

Navedena zbirka v skladu z drugim odstavkom 95. člena obsega:

- *podatke o učencu: ime in priimek ter EMŠO, spol, datum, kraj in državo rojstva, prebivališče in državljanstvo, zdravstvene posebnosti, katerih poznavanje je nujno za učenčevo varnost in za delo z učencem in*
- *podatke o starših: ime in priimek, naslov prebivališča, telefonska številka, na katero je mogoče posredovati nujna sporočila v času, ko je učenec v šoli.*

Pooblaščenec na podlagi navedenega poudarja, da na podlagi ZOsn, osnovna šola lahko zbira le zgoraj navedene podatke, ne pa podatkov o izobrazbi, rasi, veroizpovedi, zdravstvenem stanju ipd.

6. Obdelava OP zaposlenih v šolah

Vprašanje: Ali se na spletni strani lahko objavijo podatki o imenu in priimku ter nazivu delovnih mest zaposlenih v šoli?

Odgovor: Položaj zaposlenih v javnem sektorju, kamor spadajo tudi zaposleni v javnih zavodih oz. šolah, je specifičen. Obravnavano področje urejata Zakon o javnih uslužbencih (Ur. l. RS, št. 63/2007, ZJU) in Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 110/2006, ZSPJS), pri čemer so po določenih slednjega, po 38. členu ZSPJS ne le podatki o imenu in priimku ter nazivu delovnega mesta javnega uslužbenca, temveč tudi vse plače v javnem sektorju javne. Odločilno je, da gre za trošenje javnih sredstev, nad tem pa mora biti zagotovljen pregled, nadzor in transparentnost porabe.

Ob tem Pooblaščenec opozarja še na določbe prve alineje 3. odstavka 6. člena ZDIJZ, ki določa, da se ne glede na določbo prvega odstavka 6. člena ZDIJZ

(kjer je opredeljenih 11 izjem, zaradi katerih se dostop do informacije zavrne), dostop do zahtevane informacije dovoli, če gre za podatke o porabi javnih sredstev ali podatke, povezane z opravljanjem javne funkcije ali delovnega razmerja javnega uslužbenca, razen v primerih iz 1. (tajni podatki) in 5. do 8. točke prvega odstavka, ter v primerih, ko zakon, ki ureja javne finance ali zakon, ki ureja javna naročila, določata drugače.

Javni uslužbenci (z imenom in priimkom), kamor spadajo tudi zaposleni v javnih zavodih, tako niso upravičeni pričakovati zasebnosti glede javnosti podatkov in jih šole lahko objavijo na spletni strani (vendar le v obsegu kot to določa 38. člen ZSPJS).

Vprašanje: Ali lahko učenci snemajo pouk z GSM-jem in na ta način dokazujejo nedopustno delo učitelja?

Odgovor: Pooblaščenec navaja, da konkretna zadeva, torej presoja o dopustnosti dokaza in dokazne presoje v konkretnem postopku, ne spada v pristojnost Pooblaščenca.

Gre namreč za tisti del pravice do zasebnosti, torej za del širše pravice od varstva OP, katere meje so začrtane v 35. členu Ustave RS. Ta določa, da je zagotovljena nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic. Pooblaščenec pripominja še, da zaradi navedenega dejanja po 148. členu Kazenskega zakonika Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 63/94 (z vsemi spremembami in dopolnitvami, KZ) lahko govorimo o kazenski odgovornosti mladoletnika, vendar šele tedaj, če je ta v času storitve kaznivega dejanja že dopolnil starost 14 let (1. odstavek 72. člena KZ).

Poleg navedenega lahko posameznik, ki je prepričan, da se s takšnim snemanjem ali uporabo posnetkov posega v njegove osebnostne pravice, skladno z določbami 134. člena Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 97/07) od sodišča v pravnem postopku zahteva, da odredi prenehanje dejanja, s katerim se krši nedotakljivost človekove osebnosti, osebnega in družinskega življenja ali kakšna druga osebnostna pravica, da prepreči tako dejanje ali da odstrani njegove posledice. V primeru, da je bila posamezniku s snemanjem ali uporabo posnetkov povzročena škoda v smislu kršitve osebnostnih pravic, lahko od povzročitelja skladno z določbami Obligacijskega zakonika zahteva tudi odškodnino v pravnem postopku.

7. Elektronski mediji in varstvo OP v šolah

Ureditev varstva OP otrok na področju elektronskih medijev je natančno pojasnjena v priložnici Pooblaščenca – Samo ti odločaš, ki se nahaja na spletni strani <http://www.ip-rs.si/varstvo-osebni-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/prirocniki/>.

8. Izvajanje videonadzora v šolah

Ureditev izvajanja videonadzora in odgovori na aktualna vprašanja glede izvajanja videonadzora (npr. Ali lahko šola izvaja videonadzor hodnikov brez soglasij učencev oz. njihovih zakonitih zastopnikov, pri čemer so podatki dostopni v realnem času vsakemu profesorju, ki sedi v zbornici?, Ali šola lahko izvajanje videonadzora zaupa varnostni službi? ipd.) so natančno pojasnjena v smernicah Pooblaščenca ki se nahajajo na spletni strani <http://www.ip-rs.si/varstvo-osebni-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/smernice/>.

9. Uporaba biometrijskih ukrepov

Ureditev evidentiranja prisotnosti zaposlenih na delovnem mestu in vodenje drugih vrst evidenc s pomočjo biometrijskih ukrepov ter odgovori na aktualna vprašanja (npr. Ali je dopustno evidentirati prisotnost zaposlenih na delovnem mestu s pomočjo biometrijskih ukrepov?, Ali je dopustno uvesti biometrijo za vstop v jedilnico in za vzpostavitev nadzora nad tem, kolikokrat otrok koristi obrok, ki mu ga mora zagotoviti šola? ipd.) so natančneje pojasnjena v smernicah Pooblaščenca, ki se nahajajo na spletni strani <http://www.ip-rs.si/varstvo-osebni-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/smernice/>.

Zaključek

Zbirke OP, ki jih vodijo šole, določajo zakoni, ki urejajo različna področja izobraževanja. Pri zbiranju OP s strani šol je zato pomembno, da se zbirajo samo tisti podatki, ki jih določa zakon. Ob tem morajo biti OP, ki se obdelujejo, vedno točni in ažurni. OP se lahko zbirajo neposredno od posameznika, na katerega se nanašajo ali od staršev otrok, na katere se podatki nanašajo kot tudi iz uradnih zbirk OP, ki jih upravljajo pooblaščeni državni organi. Zbirke OP, ki jih vodijo šole in podatke, ki jih zbirke vsebujejo, izhajajo iz določb 95. člena ZOsn, 42. člena ZGim ter 86. člena ZPSI.

V primeru obdelave OP na podlagi zakona upravljavci zbirk OP za obdelavo OP praviloma ne potrebujejo osebne privolitve posameznika, razen v primerih, ko je v zakonu izrecno določeno, da se določeni OP lahko obdelujejo le na podlagi osebne privolitve posameznika. Področje izobraževanja je eno redkih, kjer je z zakoni določeno, da se določeni OP obdelujejo le na podlagi osebne privolitve posameznika. Takšen primer, ko morajo starši ali skrbniki otrok dati soglasje za zbiranje v zakonu navedenih podatkov, je zbiranje podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učencev ter podatkov o učencih in dijakih, ki jih obravnava svetovalna služba. Namen takšne ureditve je mogoče poiskati v odločitvi zakonodajalca, da so nekateri OP tako pomembni, celo koščljivi, da je potrebno posameznika varovati pred premočjo javnega sektorja prav s tem, da potrebuje za v zakonu določene OP tudi osebno privolitev posameznika.

Predvsem zaposleni v šolah se morajo zavedati, da lahko z dejanji, ki jih omogoča njihov položaj v odnosu do otrok, posežejo v temeljno človekovo pravico do zasebnosti, katere ožji del je pravica do varstva OP.

Zakonodajalec je na področju varstva osebnih podatkov zato poskrbel tudi za pravno varstvo otrok oz. njihovih staršev. Slednji imajo namreč možnost prijave zaradi zlorabe OP, ki jo lahko vložijo pri Pooblaščenca, če menijo, da šola krši določbe zakonodaje s področja varstva OP.

